

<http://doi.org/10.5281/zenodo.10960673>

Pierwsze stwierdzenie świergotka szponiastego *Anthus richardii* na Śląsku

First record of Richard's Pipit *Anthus richardi* in Silesia

Michał Zawadzki

ul. Przylesie 11/1

45-828 Opole

e-mail: mzawadzki1981@gmail.com

W dniu 7.10.2022 podczas obserwacji ptaków w Polskiej Nowej Wsi (gm. Komprachcice, woj. opolskie) zaobserwowałem świergotka szponiastego *Anthus richardi*. Ptak przebywał w luźnym zgrupowaniu skowronków *Alauda arvensis* i świergotków łąkowych *Anthus pratensis* na lokalnym lotnisku porośniętym niską, regularnie koszoną roślinnością trawiastą. Po spłoszeniu ptak przeleciał kilkadziesiąt metrów i zapadł w trawy. W rezultacie dalszych poszukiwań udało się jedynie usłyszeć ptaka, który odzywał się diagnostycznym dla tego gatunku ćwierknięciem. Głos udało się nagrać, dzięki czemu można było potwierdzić oznaczenie u Stanisława Wroży – francuskiego specjalisty od głosów świergotków. Obserwacja uzyskała pozytywne orzeczenie Komisji Faunistycznej (nr sprawy 17801) i była pierwszym stwierdzeniem gatunku w granicach Śląskiego Regionu Ornitologicznego.

Areał lęgowy świergotka szponiastego rozciąga się od południowo-zachodniej

Syberii i Niziny Zachodniosyberyjskiej po Mongolię i Chiny. Do Europy gatunek ten zalatuje regularnie, głównie jesienią. W ostatnich dekadach odnotowano znaczący wzrost liczby stwierdzeń, a nawet wykształcenie regularnych zimowisk w południowej Hiszpanii i Francji (Shirihai i Svensson 2018). W trakcie badań prowadzonych na tych terenach w latach 2019–2020 zaobrazczowano 81 świergotków szponiastych, spośród których 11 osobników obserwowano tam w kolejnych zimach. W celu zbadania pochodzenia obserwowanych ptaków 7 z nich wyposażono w nadajniki GPS. Kolejnej zimy odłowiono ponownie trzy z nich, a uzyskane dane pozwoliły stwierdzić, że ptaki te spędziły lato w południowo-zachodniej Syberii, czyli na zachodnim skraju znanego areału lęgowego. Interesującym jest fakt, że 28 (34,6%) z zaobrazczowanych ptaków było ptakami dorosłymi. Tak wysoki udział osobników dorosłych jest charakterystyczny u gatunków regularnie zimujących w Europie Zachodniej

(np. rudzika *Erithacus rubecula*), a nie dla gatunków zalatujących, gdzie zdecydowaną większość stanowią ptaki młode. Według badaczy mamy do czynienia najprawdopodobniej z nową, niedawno wykształconą trasą migracji tego azjatyckiego gatunku (Dufour i in. 2021).

W Polsce w latach 1984–2022 gatunek ten odnotowano 53 razy. Zdecydowana większość stwierdzeń miała miejsce w buforze do 20 km od wybrzeża Bałtyku. W głębi lądu odnotowano go tylko 9 razy (Stawarczyk i in. 2017, Komisja Faunistyczna 2017, 2018, 2019, 2020, 2021, 2022, 2023). Po raz pierwszy jeden osobnik przebywał w dniach 8–9.12.2012 w PN Ujście Warty (M. Matysiak i in.). W latach 2016–2018 dokonywano corocznie 2 stwierdzeń śródlądowych, a następnie w 2022 r. – 3 stwierdzenia śródlądowe w sezonie (Komisja Faunistyczna 2017, 2018, 2019, 2020, 2021, 2022, 2023). Obserwacje te miały miejsce w kilku regionach kraju, m.in. 25.09.2016 w miejscowości Porządzie – pierwsze stwierdzenie na Mazowszu (M. Twardowski, P. Senkowski), 23.10.2017 w Rosku – pierwsze stwierdzenie w Wielkopolsce (K. Drab), czy 30.09.2018, gdzie w miejscowości Pobiednik Wielki – pierwsze stwierdzenie dla Małopolski – zaobserwowano aż 3 świergotki szponiaste (J. Wyka i in.), a obserwacja również miała miejsce na trawiastym lotnisku.

Z uwagi na obserwowany wzrost stwierdzeń w Europie i w Polsce należy spodziewać się dalszych obserwacji świergotków szponiastych również na Śląsku. Kluczowym wydaje się penetracja rozległych obszarów trawiastych w okresie jesiennym (wrzesień–październik),

a w przypadku zaobserwowania ptaka wykonanie dokumentacji fotograficznej i/lub nagrania głosu w celu uniknięcia pomyłki z rodzimym świergotkiem polnym *Anthus campestris* i sporadycznie zalatującym do Polski, bliźniaczko podobnym świergotkiem stepowym *Anthus godlewskii* także już stwierdzonym w Polsce (Sosnowski i Czyżewski 2020, Komisja Faunistyczna 2021).

Summary

On 7.10.2022, one individual of the Richard's Pipit was observed in Polska Nowa Wieś near Opole (southern Poland). The bird was staying with a group of Skylarks and Meadow Pipits in grassy areas at the local airport. Documentary photos and recordings of the calls were taken. The observation was approved by the Polish Rarity Commission. By the end of 2022, 53 sightings of the Richard's Pipit had been made in Poland, most of them along the Baltic coast. Only 9 observations took place inland. One of them was the observation described above, which was the first record of the species in the Silesian region.

Literatura

Dufour P., de Franceschi C., Doniol-Valcroze P., Jiguet F., Guéguen M., Renaud J., Lavergne S., Crochet P. A. 2021. A new westward migration route in an Asian passerine bird. *Current Biology*, 31: 5590–5596.

Komisja Faunistyczna 2017. Rzadkie ptaki obserwowane w Polsce w roku 2016. *Ornis Pol.* 58: 83–116.

Komisja Faunistyczna 2018. Rzadkie ptaki obserwowane w Polsce w roku 2017. *Ornis Pol.* 59: 119–153.

Komisja faunistyczna 2019. Rzadkie ptaki obserwowane w Polsce w roku 2018. *Ornis Pol.* 60: 125–160.

Komisja Faunistyczna 2020. Rzadkie ptaki obserwowane w Polsce w roku 2019. *Ornis Pol.* 61: 117–142.

Komisja Faunistyczna 2021. Rzadkie ptaki obserwowane w Polsce w roku 2020. *Ornis Pol.* 62: 113–148.

Komisja Faunistyczna 2022. Rzadkie ptaki obserwowane w Polsce w roku 2021. *Ornis Pol.* 63: 130–159.

Komisja Faunistyczna 2023. Rzadkie ptaki obserwowane w Polsce w roku 2022. *Ornis Pol.* 64: 129–154.

Shirihai H., Svensson L. 2018. *Handbook of Western Palearctic Birds. Passerines: Larks to Warblers. Volume I.* Helm, Bloomsbury Publishing, London, ss. 132–134.

Sosnowski S., Czyżewski S. 2020. Pierwsze stwierdzenie świergotka szponiastego *Anthus godlewskii* w Polsce. *Ornis Pol.* 61: 143–152.

Stawarczyk T., Cofta T., Kajzer Z., Lontkowski J., Sikora A. 2017. Rzadkie ptaki Polski. Studio B&W Wojciech Janecki, Sosnowiec.